

Insatsutvärdering

Paket med pulver XXXXX

2019-03-04

Anledning till utvärderingen

Efter insatsen begärde räddningstjänstens ledningspersonal ett utlåtande angående samverkan och tagna beslut.

Uppdrag

Uppdraget är att kommentera samverkan och hanteringen av den misstänkta farliga försändelsen. Erfarenheterna ska föras tillbaka till den operativa verksamheten.

Larmade enheter

1010, 1110, 1160, 1080 och 1180.

Utförd av

Jonas Karlsson. Biträdande utredare Lars-Göran Bengtsson.

Information hämtad från

Samtal med operativ personal, samtal med polisen, filmer, händelserapport samt räddningstjänstens och polisens interna riktlinjer.

Kortfattad beskrivning av händelsen

Larm inkom till SOS ca klockan 07:44 om ett paket som börjat läcka pulver på XXXXX sorteringsterminal på XXXXX X i Helsingborg. SOS slog ut ett nivå 3-larm till stationerna Berga och Bårslöv samt yttre befäl och vakthavande brandingenjör. XXXXXX personal placerade paketet i en plastback och utrymde terminalen.

Polisen och kemambulansen kom till platsen.

Första styrkan gick in iklädda larmställ och luftpaket. De la paketet i en plastpåse.

Insatsen avbröts efter att paketets avsändare, som polisen fick kontakt med, uppgav att innehållet var bakpulver.

Insatsutvärdering

Samverkan ledningsfunktioner

Ledningsfunktionerna bestod av räddningstjänstens yttre befäl (YB) och vakthavande brandingenjör (VBI), polisens yttre befäl samt sjukvårdsledare.

Samverkan mellan räddningstjänstens yttre befäl och vakthavande brandingenjör var sparsam. De verkade ha olika uppfattningar om riskerna med pulverpaketet men inga konstruktiva diskussioner fördes innan order gavs till styrkorna.

Polisen utgick från att ämnet var mer eller mindre ofarligt och ambulansen utgick från "worst case" och att det skulle handla om mjältbrand. Ledningsfunktionerna hade alltså olika uppfattningar om riskerna.

Vid ankomst var samtlig personal utrymd och risk för ytterligare kontaminering av eventuellt ämne var minimal. Det fanns därmed inget behov av ett snabbt ingripande varför första styrkans initiala åtgärd att gå in och försluta paketet utan föregående samråd med ledningsfunktionerna var obefogad.

Vid denna händelse fanns alla förutsättningar för att frysa läget. Därefter skulle räddningstjänstens, polisens och ambulansens ledningsfunktioner haft ett gemensamt ledningsmöte för att bedöma sannolikheten för ett farligt ämne och riskerna samt ta ett beslut om åtgärder, skyddsnivå och sanering.

Dialoger fördes mer spontant än organiserat. De olika myndigheterna hade olika bilder om riskerna. Ledningspersonal från de samverkande organisationerna borde tidigt i insatsen haft ett organiserat och avskilt ledningsmöte.

Insatsens genomförande ifall det varit farligt ämne

I dokument *RSNV R. Försändelser med misstänkt farligt innehåll*, i fortsättningen kallad *RSNV R*, framgår rutiner vid pulverbrev. Observera att dokumentet avser **misstänkt farligt innehåll**. Det innebär att ämnet inte behöver konstaterats vara farligt, utan det räcker med en misstanke om det. Men framför allt är dokumentet inte begränsat till mjältbrand, vilket är det första många (felaktigt) associerar okänt pulver med. Dokumentet gäller även för andra ämnen.

Det kan konstateras att dokumentet inte följts med hänsyn till att förhindra kontaminering av personal eller fortsatt spridning av luftburna partiklar. Personalen bar inte engångskemdräkt och när rökdykarna kom tillbaka ut efter att ha hanterat ämnet, tog de av sig andningsskyddet men behöll larmstället på.

Om det hade varit fråga om ett farligt ämne, hade det funnits en risk för kontaminering av räddningstjänstens personal.

Vitt pulver är inte mjältbrand...

Det finns associationer mellan farliga försändelser, vita pulver, brev och mjältbrand. Det är möjligt att detta har sin grund i massmediala spekulationer, interna diskussioner men troligtvis framför allt eftersom hotbrev utgörs vanligtvis av brev med pulver.

Mjältbrand är mycket komplicerad att framställa varför sannolikheten för det är bedöms vara osannolik. Därför är det opedagogiskt att mjältbrand används som skriftligt eller muntligt exempel på innehåll vid farliga försändelser. Även begrepp som "pulverbrev" ger felaktig och ensidig bild av en farlig försändelse, eftersom det då begränsar uppfattningen av en farlig försändelse i storlek och tillstånd. Dessa felaktiga bilder kan medföra att riskerna kan både över- och underskattas beroende på hur väl de verkliga förutsättningarna stämmer in på den bild som målats upp.

En farlig försändelse kan omfatta vad som helst inom CBRNE. Detta framgår inte tydligt i *RSNV R*, inte minst på grund av att begreppet "pulverbrev" används.

RSNV R är också otydlig med när händelsen ska ledas av polisen och inte av räddningstjänsten. I dokumentet anges hotbild som det enda kriteriet för när insatsen ska ledas av polisen, men insatsen ska även ledas av polisen om det finns brottsmisstanke oavsett hotbild och oavsett om ämnet är farligt eller inte. Vice versa kan det handla om en farlig försändelse, men om polisen bedömer att hot eller brott saknas, blir ärendet räddningstjänstens. Dock kvarstår problematiken med att det finns en misstänkt farlig försändelse.

Polismyndigheten har tagit fram riktlinjer för bedömning och hantering av försändelser med misstänkt farligt innehåll, PM 2018:27. Senaste utgåvan är daterad 2018-10-12 och denna riktlinje arbetar polisens befäl strikt efter. Det är därför av yttersta vikt att *RSNV R* uppdateras och anpassas som att det fullt ut harmoniserar med polisens riktlinjer.

RSNV R hade även behövt en tydligare avgränsning för vilka händelser *RSNV R* ska tillämpas istället för rutiner för ett "vanligt" farligt utsläpp. Exempelvis skulle *RSNV R* enbart gälla så länge polisen bedömer att hot eller brott förekommer. Alternativt kan *RSNV R* vara begränsad till mindre försändelser där innehållet är okänt. Om inget hot eller brott förekommer ska räddningstjänsten hantera ärendet som ett "vanligt" farligt utsläpp om inte ämnet har konstaterats vara ofarligt.

Insatsen i övrigt

Räddningstjänsten gick tidigt över till insats-talgrupp. Detta är bra eftersom RAPS-kanalen hålls då fri för kommunikation mellan myndigheterna.

Det beslutades tidigt om uppbyggnad av saneringsplats. Även om mycket är oklart och ledningsfunktionerna inte hade en klar eller gemensam bild om risker och åtgärder, är det bra att sanering finns förberedd.

Slutsatser

- En förutsättning för en effektiv insats är att ledningsteamet och ledning från samverkande organisationer har en gemensam bild av händelsen och riskerna.
- Skyddsnivå och rutiner enligt *RSNV R* följdes inte.
- Mjältbrand och brev verkar ha blivit missvisande synonymer med "misstänkta farliga försändelser". En farlig försändelse kan ha många former och innehåll.
- Det saknas tydlighet när *RSNV R* ska tillämpas och när en händelse ska hanteras som ett "vanligt" utsläpp.
- *RSNV R* är formulerad så att den kan uppfattas att enbart omfatta brev med pulver.
- *RSNV R* borde uppdateras så att synkronisering med Polisens riktlinjer säkerställs.